

7/18026

T.C.
SAĞLIK BAKANLIĞI
Kanserle Savaş Dairesi Başkanlığı

SAYI : B.10.0.KSD.0.00.00.07-445.99/
KONU : Yazılı Soru Önergesi Cevabı

T.C.
SAĞLIK BAKANLIĞI
Kanserle Savaş Dairesi Bşk.
Epidemiyoloji Koruma Şube
28 Nisan 2011 11:09 /1597

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İLGİ: 03.02.2011 tarihli ve KAN.KAR.MD.A.01.0.GNS.0.10.00.02-7/18026-28795/59719 sayılı yazısı.

İzmir Milletvekili Selçuk AYHAN tarafından Sayın Başbakanımıza yöneltip Bakanlığım koordinatörlüğünde cevaplandırılması tensip kılınan “Ülkemizdeki kanser hastalığının artışı ve kanserle mücadeleyle ilişkin” 7/18026 sıra sayılı yazılı soru önergesinin cevabı ilişkile sunulmaktadır.

Arz ederim.

Prof. Dr. Recep AKDAĞ
Sağlık Bakanı

EKLER :

Ek-1. Önerge cevabı (4 sayfa)

DAĞITIM:

Gereği:

-Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı

Bilgi:

-Başbakanlık

İzmir Milletvekili Selçuk AYHAN tarafından Sayın Başbakanımıza yöneltilip Bakanlığımız koordinatörlüğünde cevaplandırılması tensip kılınan “Ülkemizdeki kanser hastalığının artışı ve kanserle mücadeleyle ilişkin” 7/18026 sıra sayılı yazılı soru önergesinin cevabıdır.

SORULAR

Meclis Kanser Araştırması Komisyonu raporuna ilişkin değerlendirmeler basınımızda büyük yankı bulmuştur. 770 sayfalık raporda yer alan bazı değerlendirmelerde şu hususlar yer almaktadır.

Kanserden kaynaklanan ölümleri oranı dünya genelinde, 2000’de yüzde 13.1, 2004’te yüzbinde 167 artmış 2006’da ise yüzbinde 200’ün üzerine çıkmıştır. Türkiye’de ise yaklaşık 150 bin yeni kanser vakası tespit edilmiştir. Raporda, Çernobil felaketi nedeniyle kanser riski yüksek olan Karadeniz bölgesine özel önem verilmiştir. Özellikle Karadeniz’in güney ve doğu yamaçlarında deri kanseri yoğun, mide, kalın bağırsak ve prostat vakaları daha çok 250 metrenin altında, akciğer vakaları ise tarımsal alanlarda yaşayan yurttaşlarımızda görülmektedir. Ülkemizde kanser vakalarının daha da artacağına dikkat çekilmektedir.

Karadeniz bölgesindeki sularla ilgili çarpıcı veriler de raporlarda yer almaktadır. Bölgedeki 558 su numunesinin 103’ünde arsenik, 290’ında kurşun, 306’sında selenyum değerleri yüksek olduğu ve bu oranların Dünya Sağlık Örgütü limitlerinin üzerinde bulunduğu ifade edilmektedir.

Türkiye’nin kanserle savaşı, kanser tedavisi için ayrılan kaynakların yüksekliğine de dikkat çekilen raporda, Avrupa Birliği ülkeleri içinde 2.3 milyar Euro ile kansere en fazla harcama yapan ilk 6 ülke arasında olduğumuz açıklanmaktadır. Bu rakamın 2030 yılında yaklaşık olarak 10 milyar Euro’ya çıkacağı tahmini, bu acı tablonun ne kadar vahim olduğunu ortaya kaymaktadır.

Konuyla ilgili olarak;

SORU 1- Ülkemizde 2002 – 2010 tarihleri arasında kansere yakalananların sayısı, yıllara ve illere göre dağılımı nedir? Bu vakaların kaç tane tedavi edilebilmiştir?

CEVAP 1- Ülkemizde 2002 – 2010 tarihleri arasında kansere yakalanan vaka sayısı aşağıda belirtilmiştir. Bu veriler kanser hastalarının tedavi gördükleri merkezlerden toplanmıştır.

Yıllara Göre Kanser Olgu Sayıları (2002-2010)

	Erkek	Kadın	Toplam
2002	50130	35809	85939
2003	58613	43313	101926
2004	70470	48226	118696
2005	75191	51435	126626
2006	84222	60443	144665
2007	92961	66771	159732
2008	102529	73705	179534
2009	113009	81306	194315
2010	124491	89640	214131

2002 - 2006 yılları arasındaki verileri aktif kanser kayıt merkezleri verilerinden elde edilmiştir. Aktif kanser kayıt merkezlerinin veri kalitesi ve tamlığı her geçen gün artmaktadır. 2002-2006 yılları arasındaki kanser vakalarında izlenen artış, veri kalitesine bağlı olarak ortaya çıkan bir artıştır. Önümüzdeki yıllarda gerçek kanser artışları, aktif kanser kayıt sisteminde toplanan güvenilir verilerin takibi ile daha net olarak görülecektir. 2007-2010 yıllarına ait veriler ise projeksiyondur. Bu veriler daha önceki yıllarda toplanan veriler üzerinden projekte edilerek, matematiksel hesaplamalar ile bulunmuştur.

SORU 2- Bu tarihler arasında kanserle mücadele ve tedavi için harcanan kaynak miktarı nedir?

CEVAP 2- Düzenleyici etki analizi çalışması verilerine göre ülkemizde kansere 2005 yılında 1.9 milyar (\$) dolar harcanmış olup, kanser artışına paralel olarak bu rakamın 2010 yılında 2.5 milyar (\$) dolar, 2020 yılında 5.2 milyar (\$) dolar, 2030 yılında 9.6 milyar (\$) dolar olması beklenmektedir. Bu maliyetler içinde işgücü kayıpları gibi sekonder kayıplar bulunmamaktadır. Bakanlığa geldiğim tarihlerde Kanserle Savaş Dairesi Başkanlığının yıllık bütçesi 7.000 TL iken geçtiğimiz yıl 7.000.000 TL ayrılmış olup sadece kanser taramalarına sağlanan ek desteklerle son bir yıl içinde 10.000.000 TL ödenmiş, tarama ve tüm kanser tedavileri geri ödeme sistemine alınmıştır.

SORU 3- Ülkemizin kanser tablosu, bu hastalık nedeniyle hayatını kaybeden yurttaşlarımızın sayısını da dikkate alarak, 15 yeni bölgede yapılması planlanan termik santral yapımından vazgeçilmesi düşünülmekte midir?

SORU 5- İnsan ve çevre sağlığına zarar verdiği gerekçesiyle, çalışması yargı kararlarıyla durdurulan, ancak Hükümet tarafından idari kararlarla üretime devam ettirilen tesislerin durumu hakkında yeni bir değerlendirme yapılacak mıdır?

SORU 6- Yargı kararlarını uygulamayarak yurttaşlarımızın kanser olmasına doğrudan ya da dolaylı sebep olan sorumlular hakkında hesap sorulacak mıdır?

CEVAP 3, 5, 6- Enerji kaynaklarında dışa bağımlılık oranımızı kabul edilebilir düzeylerde tutmak amacıyla Bakanlık olarak yerli ve yenilenebilir kaynaklarımıza gereken önem verilmekte, elektrik üretiminin bu kaynaklardan sağlanmasına özen gösterilmekte ve planlama çalışmaları bu çerçevede gerçekleştirilmektedir. Bir enerji seçeneği olarak kömür, fosil yakıtlar içerisinde en uzun üretim/tüketim ömrüne sahip enerji çeşidi olarak görülmektedir. Temiz kömür teknolojilerinin geliştirilmesi ve kömür yakma teknolojilerinin iyileştirilmesine yönelik çalışmalar dünya genelinde sürdürülmekte ve kömüre dayalı elektrik enerjisi üretimi yatırımları yoğun bir şekilde devam etmektedir. Çevresel etkilerin asgari düzeye indirilmesi için daha düşük emisyonlu yakma teknolojileri geliştirilmekte ve planlanan santraller bu teknolojilere uygun olarak kurulmakta ve ülkemiz de bu yeni teknolojilere uyum sağlamaktadır. Ülkemiz Kyoto Protokolü kriterlerine göre dünyada kişi başına en düşük CO₂ emisyonuna sahip ülkelerden olup; enerji politikalarının belirlenmesinde çevresel etkiler öncelikli olarak dikkate alınmaktadır.

Bilindiği üzere, elektrik piyasasında elektrik üreticileri lisanslarını EPDK'dan almakta olup; çevresel her türlü değerlendirme bu aşamada yapılmaktadır. Çevre ve Orman Bakanlığı tarafından hakkında "ÇED Gerekli Değildir" veya "ÇED Olumlu" kararı alınmayan projeler için lisans verilmemektedir. Çevresel Etki Değerlendirmesi kapsamında, kurulması planlanan tesisler teknik olarak incelendiği gibi, "Halkın Katılımı Toplantısı" yapılarak üretim tesisinin kurulması planlanan bölgedeki vatandaşların görüşleri de dikkate alınmaktadır. Çevre mevzuatı gereğini yerine getirmeyen ve emisyon sınırlarına uymayan santrallerin yapılması ve işletilmesine izin verilmemektedir. Çevre ve insan sağlığı açısından mevzuatta yer verilen standartlara uygun olarak inşa edilen termik santrallerin yapımı ve işletilmelerinde yukarıda açıklanan çerçevede herhangi bir sakınca bulunmamaktadır.

İlgili mevzuat gereğince sağlıklı çevre koşulları için tüm emisyon kriterleri kontrol edilmekte ve gerektiğinde ilgili mercilerce yaptırımlar uygulanmaktadır.

Diğer taraftan, Türkiye Atom Enerjisi Kurumu (TAEK) kişilerin maruz kaldığı radyasyon seviyelerini belirlemek ve çevresel radyasyon seviyesindeki önemli değişiklikleri tespit etmek amacıyla çevre radyoaktivitesini izlemektedir. TAEK, bu kapsamda, Türkiye'nin değişik bölgelerinden temin edilen çevresel örneklerde ve gıda örneklerinde radyonüklitlerin dağılımlarının belirlenmesi, izlenmesi ve değerlendirilmesine ilişkin faaliyetleri sürdürmektedir. Bu çerçevede, TAEK tarafından rutin olarak Çevre ve Orman Bakanlığı ve Tarım ve Köyişleri Bakanlığı ile imzalanan protokoller çerçevesinde 81 ilimizden gönderilen gıda, toprak ve su örneklerinde rutin olarak radyoaktivite analizleri yapılmaktadır. Analiz sonuçlarına ait bilgilere

<http://www.taek.gov.tr/bilgi-kosesi/radyasyon-insan-ve-cevre/107-cevre-radyoaktivite-olcumleri.html> adresinden ulaşılmaktadır.

Ülkemizi etkileyebilecek düzeyde radyasyon sızıntısı olması durumunda uyarı verecek olan Radyasyon Erken Uyarı Sistemi Ağı (RESA) dedektörleri ülkemizin 100 yerleşim biriminde mevcut olup sistem tarafından bilgisayar bağlantılı olarak alınan ölçümler TAEK Kriz Merkezi tarafından sürekli olarak (7/24) takip edilmektedir.

Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığına bağlı kuruluşlara ait tesisler mevzuatlara uygun olarak faaliyetlerini sürdürmekte olup mevzuatlara uymayanlar hakkında gerekli yasal işlemler yapılmaktadır.

SORU 4- TBMM Meclis Kanser Araştırma Komisyonu'nun raporuna göre, termik santrallerden yaşamını yitirenler kamuoyuna açıklanacak mıdır?

CEVAP 4- Ülkemizin genel verileriyle kıyaslandığında termik santrallerin bulunduğu bölgelerdeki kanser vaka artışının diğer bölgelere göre daha fazla olduğuna dair herhangi bir veri bulunmamaktadır.

SORU 7- Kanser vakalarının Karadeniz Bölgemizde ağırlıklı olduğu düşünüldüğünde bu bölgelerimize sağlıklı su verilmesi için ne tür çalışmalar yapılacaktır?

CEVAP 7- Karadeniz Bölgesi Kanseri ve Kanseri Risk Faktörleri Araştırması 2006 yılında tamamlanarak kamuoyuna duyurulmuştur. Bu araştırma sonucunda bölgede diğer bölgelerden farklı bir kanser artışının olmadığını ortaya koymuştur.

SORU 8- Kanserin en büyük nedenlerinden biri olan GDO gıdaların tüketilmesinin önlenmesi için ne zaman tedbir alınacaktır?

CEVAP 8- 5977 sayılı Biyogüvenlik Kanunu 26 Eylül 2010 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Bu kapsamda, genetiği değiştirilmiş organizmalar ve ürünlerine ilişkin işlemler 13 Ağustos 2010 tarih ve 27671 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan "*Genetik Yapısı Değiştirilmiş Organizmalar ve Ürünlerine Dair Yönetmelik*" hükümlerine göre yürütülmektedir.

Biyogüvenlik Kanunu gereği, GDO'lu ürünlerin risk değerlendirmelerini yapmak ve genleri onaylamak üzere Biyogüvenlik Kurulu oluşturulmuştur. Biyogüvenlik Kurulunca 20.01.2011 tarih ve 27827 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan kararları ile AB'nin de dâhil olduğu pek çok ülke tarafından risk değerlendirmesi yapılarak tüketilmesinde risk görülmeyen 3 adet soya geni hayvan yemi olarak onaylanmış olup bu genlerin gıdalarda kullanılmasına izin verilmemiştir. İthalat denetimleri ve yurtiçi denetimleri Biyogüvenlik Kurulu kararlarına göre Bakanlığımızca yürütülmektedir.

Yönetmelikle GDO'lu ürünlerin girişine komite kararından sonra izin verilmesi halinde mutlaka etiketleme zorunluluğu getirilmiştir. Bakanlığımızca izin verilen GDO içeren ürünlerin etiketinde "GDO'ludur" ifadesi bulunabileceği gibi, eşdeğer üründe hiç GDO bulunmaması durumunda da bu ürünlerin etiketinde "GDO'suzdur" ifadesi yer almaktadır. Etiketinde "GDO İçermez" "GDO İhtiva Etmez" şeklinde bilgiler yer alan mısır, soya ve bunların türevlerini içeren ürünlerde denetim programı başlatılmıştır. Ayrıca 2011 yılında bebek formülleri, devam formülleri, bebek ve küçük çocuk ek gıdalarında GDO aranması denetim programı yürütülmektedir. GDO analizleri 7'si kamu, 9'u özel olmak üzere 16 gıda kontrol laboratuvarında yapılmakta olup, bu laboratuvarlardan 5'i miktar analizi de yapabilmektedir.

SORU 9- Ülkemizde gıda güvenliği ve güvenilir gıdaya ulaşım konusundaki sorun bilinmektedir. İnsan ve toplum sağlığını tehdit eden bu durumla mücadele için hangi somut adımlar atılacaktır?

CEVAP 9- Ülkemizde gıda güvenirliliğinin sağlanmasına yönelik gıda denetimin etkinliğinin artırılması amacıyla aşağıdaki önlemler alınmıştır.

Gıda Denetiminde Etkinliğin Arttırılması: Gıda denetim politikası, AB'de olduğu gibi "**Tarladan Sofraya Gıda Güvenilirliği**" anlayışı üzerine kurulmuştur.

Birincil üretim ve yetiştiricilik dâhil olmak üzere tüm üretim ve satış faaliyetlerini düzenleyen 5996 sayılı *Veteriner Hizmetleri, Bitki Sağlığı, Gıda ve Yem Kanunu* bütüncül bir yaklaşımla yayımlanmış ve 13 Aralık 2011 tarihinde yürürlüğe girmiştir.

97 adet Türk Gıda Kodeksi Tebliği yayımlanmış, **71 adedi** AB mevzuatına uyum çerçevesinde hazırlanmıştır.

Gıda işyerlerinin ürettikleri ürünler açısından insan sağlığı açısından taşıdığı riskler göz önünde bulundurularak daha etkin olan **Risk Esaslı Denetim Sistemine** geçilmiştir. Gıda işyerlerinin denetim sıklığı **ayda bir ila 3 yıl** arasında değişmektedir. Et, süt, su ürünleri işleyen yerler ile toplu tüketim yerleri en sık denetlenen işyerleridir. Ayrıca kesimhanelerde tam zamanlı yetkilendirilmiş veteriner hekim bulundurma zorunluluğu getirilmektedir. Üretilen gıdaların insan sağlığına uygunlukları ile gıda hileleri, taklit ve tağşişin belirlenerek engellenmesi amacıyla **İzleme ve Denetim programları** uygulanmaktadır.

Ulusal yıllık izleme planları ve ulusal kalıntı izleme planları AB gereksinimlerine göre geliştirilmiştir. Gıda işletmelerinin iyileştirilmesi amacıyla, AB müktesebatındaki kategorileri esas alan bir sınıflandırma çalışması yapılarak, AB standartlarında üretim yapan işletme sayısı belirlenmiştir. **"Çalışma İzni Belgesi"** uygulamadan kaldırılmış ve tüm gıda işyerlerine **"Onay"** ve **"Kayıt"** zorunluluğu getirilmiştir. "Onay" alacak işletmeler Bakanlıkça çıkarılacak yönetmelikle belirlenecektir. **"Gıda Üretim İzni Belgesi"** uygulamadan kaldırılmıştır. Belirli ürünler için **"Ürün Onay"** uygulaması getirilmiştir.

5996 sayılı Kanun ile idari para cezaları miktarları arttırılmış, cezalar uygulanabilir ve caydırıcı hale getirilmiştir. Buna göre; işletmelerin faaliyetleri durdurularak ürünlerine el konulabilmekte, idari para cezası yanında ilgililer hakkında Savcılığa suç duyurusunda bulunulabilmektedir.

AB gereksinimlerini karşılamak üzere **Hızlı Alarm Bildirim Sisteminin (RASFF)** geliştirilmesi için çalışmalar yapılmıştır. AB ile uyumlu numune alma sistemine geçilmiştir. Tarım İl Müdürlüklerine numune alma alet ve ekipman takviyesi yapılmıştır.

Gıda kontrol sisteminin **ISO 17020 uyarınca akredite edilmesi** amacıyla gerekli hazırlıklara başlanmıştır. Gıda denetçilerine meslek içi eğitimler düzenlenmiştir. Gıda denetim ve kontrolüne yönelik veri toplanması ve değerlendirilmesine yönelik **"Gıda Güvenilirliği Bilgi Sistemi (GGBS)"** oluşturulmuştur.

24 adet Sektör Spesifik Hijyen Kılavuzu taslağı hazırlanmış, 7 adedi yayınlanmış ve sektöre tanıtımı yapılmıştır.

Konuya gösterilen ilgiye teşekkür ederim.